

Een reparatieve omwenteling

In het openingsartikel van deze *Boekman* signaleert Persis Bekkering een 'reparatieve omwenteling' in de kunsten. Deze nieuwe beweging is gericht op zorg, ofwel 'care'. De Engelse term dekt de lading beter, want behalve zorg vallen ook 'zorgzaamheid, onderhoud, aandacht, bezorgdheid en zelfs liefde (in de zin van om iemand geven, *to care about*)' onder het begrip. 'Reparatieve kunst' staat daarmee lijnrecht tegenover de kunst van de avant-gardes van de 20ste eeuw. Die was aanvankelijk niet gericht 'op herstel en zorg, maar op vernieuwing door opschudding, creatieve destructie en shock', schrijft Bekkering. Ze merkt op dat het moeilijk is 'om heel precies te omschrijven wat ermee bedoeld wordt.' Reden temeer om er een nummer aan te wijden om zo de betekenis van zorg binnen de kunst- en cultuursector te verkennen.

In de bijdragen en reportages in dit nummer wordt bekeken hoe kunstinstellingen en kunstenaars zich tot zorg verhouden. Wat houdt het begrip voor hen in? Vinden zij überhaupt dat zij een zorgtaak hebben? En is er voor de overheid ook een zorgtaak ten opzichte van kunstenaars? Voor kunstinstellingen gaat het daarbij niet alleen om het publiek maar ook om hun medewerkers, zo is te lezen in de interviews die Kim van der Meulen hield met Wayne Modest (Nationaal Museum voor Wereldculturen), Michel Sluysmans (Toneelgroep Maastricht) en Esther Moesker (Groninger Museum).

Theatergroep WAT WE DOEN maakt samen met ervaringsdeskundigen theatervoorstellingen over maatschappelijke thema's. Het gezelschap maakt die thema's bespreekbaar, maar heeft ook zorg voor de deelnemers, schrijft artistiek directeur Floris van Delft. Hoe ver gaat die zorg?

Herkennen zij zich in het eindproduct? Wat doe je als iemand aangeeft de hele dag nog niet gegeten te hebben of geld nodig heeft om een beroepsdroom te kunnen verwezenlijken?

Wietse Schmidt ging in gesprek met fotograaf Milan Gies, beeldend kunstenaar Hugo Kaagman en autonoom dansend kunstenaar Sophia Maria Kienhuis. Het maken van kunst staat voor alle drie voorop, maar tegelijkertijd staan ze midden in de samenleving, reflecteren daarop en willen impact maken. Dat constateert ook Design antropoloog Tina Lenz in haar bijdrage. Aan de hand van diverse kunstpraktijken maakt zij duidelijk dat er zowel autonome kunst is om naar te kijken als relationele kunst die zorgt voor activisme. De sociale kunstpraktijken die zij beschrijft 'zorgen voor zichtbaarheid van verschillende groepen in de samenleving en creëren met hun openheid en empathie vertrouwen om moeilijke thema's bespreekbaar te maken'. Zo voegen zij waarde en betekenis toe aan het maatschappelijk debat en brengen urgente thema's als zorg, ecologie en inclusie onder de aandacht.

Dat ook ouderschap een thema is dat in de kunsten en het maatschappelijk debat nog een plek moet veroveren, laat Sarah van Binsbergen zien. Moederschap is in de kunst nog vaak een metafoor voor zorg en aandacht, zowel letterlijk als figuurlijk. Van Binsbergen beschrijft deze 'moedernistische revolutie', maar vindt het daarbij ook hoog tijd worden voor een 'dad-aïstische inhaalslag'. Zo bezien staan we met kunst en zorg nog aan het begin van een nieuwe tijd. •